

فیش منبر

موضوع:

وظایف منتظران در
شرایط فتنه

جهت عضویت در
کانال محراب کلیک کنید.

بسم الله الرحمن الرحيم

وظایف منتظران در شرایط فتنه:

معرفی و شناسایی فتنه در قرآن کریم

با تأملی در آیات قرآن کریم به خوبی می توان سختی و اهمیت و خسارت فتنه را مشاهده کرد خداوند متعال در این خصوص می فرماید: « وَ الْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ » [بقره/217] و ایجاد فتنه، (و محیط نامساعد، که مردم را به کفر، تشویق و از ایمان باز می دارد) حتی از قتل بالاتر است. چرا که آن، جنایتی است بر جسم انسان و این جنایتی است بر جان و روح و ایمان انسان [1] و در آیه دیگر خداوند متعال می فرماید: « وَ الْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ » [بقره/191] و فتنه (و بت پرستی) از کشتار هم بدتر است!.

محراب
کانال محتوای راهبری برنامه های تبلیغی

در اینکه معنا و مفهوم « فتنه » چیست؟ بین مفسران و لغت شناسان، بحثهایی مختلفی طرح شده است. این واژه در اصل از « فتن » (بر وزن متن) گرفته شده که به گفته راجب در مفردات به معنی قرار دادن طلا در آتش، برای ظاهر شدن

میزان خوبی آن از بدی است و به گفته بعضی گذاشتن طلا در آتش برای خالص شدن از ناخالصی هاست، [2]

در قرآن کریم آیات مختلفی در خصوص فتنه وجود دارد که معانی مختلفی را از آن استفاده کرده است؛ گاه به معنای آزمایش و امتحان است، همانند آیه 2 سوره مبارک عنکبوت: «أَحْسِبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ» [عنکبوت/2] مردم گمان می کنند، همین که گفتند ایمان آوردیم، رها می شوند و آزمایش نخواهند شد. و گاه به معنی فریب دادن، چنان که می فرماید: «يَا بَنِي آدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ» [اعراف/27] ای فرزندان آدم، شیطان شما را نفریبد، و گاه به معنی بلا و عذاب آمده مانند: «يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُفْتَنُونَ دُوقُوا فِتْنَتَكُمْ» [ذاریات، 13 و 14]. آن روز که آنها بر آتش، عذاب می شوند و به آنها گفته می شود بچشید عذاب خود را» و گاه به معنی گمراهی آمده، مانند «وَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ فِتْنَتَهُ فَلَنْ تَمْلِكَ لَهُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا» [مائده/ 41] کسی که خدا گمراهی او را بخواهد (و از او سلب توفیق کند) هیچ قدرتی برای نجات او، در برابر خداوند نخواهی داشت. و گاه به معنی شرک و بت پرستی یا سد راه ایمان آوردگان، آمده مانند آیه مورد بحث، و بعضی آیات بعد از

آن که می‌فرماید: **وَ قَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَ يَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ**؛ [بقره/193] با آنها پیکار کنید تا شرک از میان برود، و دین مخصوص خدای یگانه باشد».

نظر مفسران: ولی ظاهر این است که تمام این معانی به همان ریشه اصلی که در معنی فتنه گفته شد باز می‌گردد (همانگونه که غالب الفاظ مشترک چنین حالی را دارند) زیرا با توجه به اینکه معنی اصلی قرار دادن طلا در زیر فشار آتش برای خالص سازی، یا جدا کردن سره از ناسره است، در هر مورد که نوعی فشار و شدت وجود داشته باشد این واژه به کار می‌رود، مانند امتحان که معمولا با فشار و مشکلات همراه است، و عذاب که نوع دیگری از شدت و فشار است، و فریب و نیرنگ که تحت فشارها انجام می‌گیرد و همچنین شرک یا ایجاد مانع در راه هدایت خلق که هر کدام متضمن نوعی فشار و شدت است. این احتمال نیز از سوی بعضی از مفسران داده شده که منظور از "فتنه" در اینجا همان فساد اجتماعی باشد، از جمله تبعید کردن مؤمنان از وطن مالوفشان که این امور گاه از کشتن هم دردناک‌تر است، یا سبب قتل و کشتارها در اجتماع می‌شود، در آیه 73 سوره انفال چنین می‌خوانیم: **إِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَ فَسَادٌ كَبِيرٌ**؛ [انفال/73] اگر این دستور را (قطع رابطه با کفار) انجام ندهید، فتنه و فساد عظیمی در زمین روی می‌دهد" (در این آیه فتنه و فساد در کنار هم قرار گرفته». [3]

وظایف منتظران در شرایط فتنه

1- شناخت، آگاهی و تقویت بصیرت دینی و سیاسی:

اولین و مهمترین عاملی که منتظران را در مواجهه با انواع فتنه ها کمک و یاری می رساند، شناخت و آگاهی است، شناخت و معرفتی که قوه بصیرت و تیز بینی و شناسایی حق و از باطل و همچنین روشن کننده مسئولیت های منتظران باشد. اگر یک منتظر واقعی از شاخص و قوه بصیرت و آگاهی برخوردار نباشد به درستی نه می تواند وظایف و مسئولیت های خود را در اوضاع نا بسمان فتنه تشخیص دهد و نه می توان خوب و سریع اقدام نماید. چه بسا حتی به زودی امام عصر(عجله الله تعالی فرج) طلب یاری از مشتاقان محبان خود نماید در حالی او به این صدا لبیک نگوید و در خواب غفلت و بی خبری به سر ببرد. بی تردید، یکی از مهم ترین رازهای شکست حکومت امام علی(علیه السلام)، سوء استفاده دشمنان از بی بصیرتی برخی از دوستان ایشان بود. در گزارشی آمده است که حضرت علی(علیه السلام) در این باره می فرماید: «ای کوفیان! من به سه خصلت [که در شما هست] و دو خصلت [که در شما نیست]، گرفتار آمده ام: گوش دارید، اما گرید، و زبان دارید، اما لالید، و چشم دارید، اما کورید. [و اما آن دو خصلتی که ندارید:] نه هنگام دیدار، آزاد مردانی هستید صادق، و نه به گاه سختی، برادرانی مورد اعتماد».[4]

2- صبر و بردباری زیبا:

از آنجایی که انتظار در بردباری ها و گرفتاری ها است، تا اینکه به وصال معشوق نایل شویم، تا دستیابی و رسیدن به این آمال نیاز است منتظران صبر و بردباری خود را از دست ندهند، گرفتاری و فتنه های سختی که منتظران را در دوران غیبت درگیر خود می نماید نباید موجب خلل و کاستی در انتظار منتظران گردد. در معرفی و شناسایی صبر در روایات اسلامی از رسول اکرم (صلی الله علیه و آله) این چنین بیان شده است: «عَلَمَةُ الصَّابِرِ فِي ثَلَاثٍ أَوْلَاهَا أَنْ لَا يَكْسَلَ وَالثَّانِيَةُ أَنْ لَا يَضْجَرَ وَالثَّلَاثَةُ أَنْ لَا يَشْكُوَ مِنْ رَبِّهِ تَعَالَى لِأَنَّهُ إِذَا كَسَلَ فَقَدْ ضَيَّعَ الْحَقَّ وَ إِذَا ضَجَرَ لَمْ يُؤَدِّ الشُّكْرَ وَ إِذَا شَكَا مِنْ رَبِّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَقَدْ عَصَاهُ» [5] صبور سه نشانه دارد: اول آن که سستی نمی کند، دوم آن که افسرده و دلتنگ نمی شود و سوم آن که از پروردگار خود شکوه نمی کند؛ زیرا اگر سستی کند، حق را ضایع کرده، و اگر افسرده و دلتنگ باشد شکر نمی گذارد و اگر از پروردگارش شکوه کند او را معصیت کرده است. یک منتظر واقعی در صورت طولانی شدن دوران غیبت عنان نفس و طاقت خود را از دست نمی دهد.

3- دشمن شناسی:

بی شک امام عصر (علیه السلام) بد خواهانی دارد که به هیچ وجه دوستداری حضور بقیه الله اعظم نیستند. چه بسا در دوران غیبت و در مواجهه با فتنه های مختلف اجتماعی، فرهنگی و سیاسی، عدم تشخیص و شناسایی دشمنان در چنین شرایطی می تواند منتظر را به سوی آنان متمایل سازد و کار و رفتاری از خود نشان دهد که به هیچ وجه مورد رضایت امام معصوم (علیه السلام) نیست.

: « يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ ... تُسِرُّونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنْتُمْ وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ؛ [ممتحنه، آیه 1] ای کسانی که ایمان آورده اید! دشمن من و دشمن خودتان را دوست نگیرید! شما نسبت به آنان اظهار محبت می کنید، در حالی که آنها به آنچه از حق برای شما آمده کافر شده اند ... شما مخفیانه با آنها رابطه دوستی برقرار می کنید در حالی که من به آنچه پنهان یا آشکار می سازید از همه داناترم! و هر کس از شما چنین کاری کند، از راه راست گمراه شده است!».

کانال محتوای راهبری برنامه های تبلیغی

4- یاری حق و عدم سکوت و انزواع:

از جمله مهمترین و اساسی ترین وظایف منتظران در دوران غیبت و در همه زمانها و بخصوص در شرایط جامعه فتنه زده عدم سکوت و روشنگری و بیداری

سازی جامعه از شرایط موجود است. افرادی که به خاطر ملاحظات شخصی، تن به سکوت و بی تفاوتی می دهند، گمراهی و نفوذ دشمنان در جامعه اسلامی بر عهده این افراد خواهد بود. در روایتی از پیامبر اکرم (صلی الله علیه و اله) نقل شده است که فرمودند: «إِنَّ النَّاسَ إِذَا رَأَوْا الظَّالِمَ فَلَمْ يَأْخُذُوا عَلَى يَدَيْهِ أَوْشَكَ أَنْ يَعْمَهُمُ اللَّهُ بِعِقَابٍ مِنْهُ» [6] مردم آنگاه که ظالم را ببینند و او را باز ندارند، انتظار می رود که خداوند همه را به عذاب خود گرفتار سازد».

سخن آخر:

از آنجایی که تاریخ گواه بر وجود و فراوانی فتنه ی معاندان و فتنه انگیزان در طول تاریخ بوده است، برای آماده سازی جامعه اسلامی برای حضور امام عصر (علیه السلام) می بایست با تقویت و واکسیناسیون کردن آحاد جامعه ایشان را فتنه های احتمالی آخر زمان در امان نگه داشت.

محراب
کانال محتوای راهبری برنامه های تبلیغی

پی نوشت ها:

- [1]. تفسیر نمونه، ج 2، ص 111.
- [2]. تفسیر نمونه، ج 2، ص 22 به نقل از: روح المعانی، جلد 2 صفحه 65.
- [3]. همان: ص 23.

[4]. نهج البلاغه، ص 142.

[5]. علق الشرايع، ج 2، ص 498، ح 1.

[6]. نهج الفصاحه: ص 323 ، ح 833.

محراب

کانال محتوای راهبری برنامه های تبلیغی